

bok recensioner

Vägledning i arbetsterapi

HELEN P. LE VESCONTE

Sv. Sjuksköt.förenings förlag
68 sid. Kr. 12:—.

Begreppet arbetsterapi har på senare tid genomgått en anmärkningsvärd evolution. Arbetsterapien bygger på den grundläggande tesen att passivitet och inaktivitet vid sjukdom, invaliditet eller av miljöorsaker ej är önskvärd, utan ägnad att förvärra tillståndet och åstadkomma skadliga sekundäreffekter. Tidigare tolkade man arbetsterapiens uppgifter huvudsakligen som sysselsättningsterapi vid långvariga sjukhusvister. Under senare år har utvecklingen medfört en betydande breddning av arbetsterapiens uppgifter, intresseområden och tillämpningar, så att dessa mer kommit att motsvara namnets egentliga innebörd. Att vara arbetsterapeut har blivit ett delvis helt annorlunda, svårare, intressantare och betydelsefullare yrke. Som en effekt av detta har arbetsterapeututbildningen nyligen förlängts till tre år.

Den utveckling, som ägt rum inom arbetsterapien, är emellertid föga känd utanför de kategorier som aktivt deltar i rehabiliteringsarbete. Bristen på läroböcker och allmänt informativ litteratur är

skriande. I detta läge är det med glädje man välkomnar en svensk översättning av Helen Le Vescon-tes Guideposts of Occupational Therapy, på svenska Vägledning i arbetsterapi, utgiven på Svensk Sjuksköterskeförenings förlag, Stockholm 1970.

"Boken är framförallt tänkt som den första introduktionen i ämnet arbetsterapi för arbetsterapeutelever, men kan även för sjukvårdspersonal vara en informationskälla om arbetsterapi", säger arbetsterapeut Gunnel Nelson i förordet till den svenska versionen, och anger vidare att några ändringar och tillägg gjorts på grund av olikheter i kultur och sociala förhållanden jämfört med ursprungslandet.

Boken är lättillgänglig, ej endast på grund av sitt ringa sidantal (68 s.), har en klar disposition, innefattar ett särskilt kapitel om terminologi, och är försedd med avslutande "Sakregister och ord-förklaringar".

Boken spänner översiktligt över arbetsterapiens olika tillämpningsformer. Inledningsvis behandlas betydelsen av den grundläggande analysen av olika aktiviteter, därefter följer det dagliga livets aktiviteter, tekniska hjälpmedel, hushållsarbete, manuella aktiviteter, produktionsinriktad arbetsterapi, kontorsuppgifter, fritidsaktiviteter, kulturella och intellektuella aktiviteter, samt avslutningsvis den förberedande arbetsprövningen.

För att omspanna så mycket som möjligt på begränsat utrymme måste kapitlen med nödvändighet bli mycket korta, och man märker kanske här och där en svaghet för att citera olika auktoriteters expressiva definitioner och slagord, istället för att beskriva verksamheten. Varje kapitel är emellertid försett med litteraturhänvisningar, matnyttiga för vidare studier, och hela uppläggningsen med korta kapitel, en mångfald underavdelningar och små-

rubriker gör att boken i sin helhet verkligen kan förväntas komma att fylla sin uppgift som en vägledning i arbetsterapi.

Lars Hedenberg

Utmärkt bok om hörselskador

GUNNAR FALK, TIM ARREVIK, BENGT RUNBERT:

Lär dig höra bättre. Se det du inte hör.

Sveriges Radios förlag.
86 sid. Kr. 6:—.

I anslutning till en TV-kurs för hörselskadade från Sveriges Radios vuxenundervisning har Sveriges Radios förlag utgivit en kombinerad kurs- och handbok med samma titel som kursen: Lär Dig höra bättre, se det Du inte hör.

Boken inleds med den för många säkert chockerande upplysningen, att det i vårt land finns omkr. 650.000 hörselskadade människor, d.v.s. nästan var 10:e svensk är drabbad mer eller mindre svårt av det komplicerade handikapp som en hörselskada utgör. En hörselskada är inte bara ett medicinskt problem, en fysisk åkomma eller en defekt. Det för med sig praktiska olägenheter, att behöva anstränga sig för att uppfatta tal, att nödgas fråga om, att ständigt vara på sin vakt mot ljud, att tvingas avsäga sig uppdrag, som kräver skärpt hörsel. Hörselskadan skapar en känsla av osäkerhet. När den hörselskadade inte kan nå medmänniskorna, inte lära känna dem, om de normalhörandes värld är stängd för honom, är det inte konstigt om den handikappade självmant väljer att isolera sig. Isoleringen medför att kulturella, ideella och

politiska aktiviteter inte är för honom eller henne.

Ingen gör sig löjlig över en människa, som ser dåligt — men en människa, som hör galet, har ännu in i vår upplysta tid något av löjets skimmer över sin oförståelse att höra rätt. Boken återkommer vid flera tillfällen med skärpa till de psykologiska och sociala komplikationer, som synes vara en ofrånkomlig konsekvens av en hörselskada. Samtidigt ger boken emellertid en mycket lättillgänglig information om vad ljud egentligen är, hur ljudet uppfattas som hörsel, vilka olika typer av hörselskador, som kan uppträda och hur man medicinskt, kan angripa de olika formerna av hörselskada. Den omfattande arsenalen av tekniska hjälpmedel belyses liksom den pedagogiska och sociala hjälp, som kan erhållas alltifrån förskolebarnens nivå till den som blir hörselskadad i vuxen ålder.

För den hörselskadade är omgivningens förståelse och attityder av utomordentligt värde. Kursboken förtjänar därför en väsentligt vidare spridning än enbart till de hörselskadade, som skall undergå TV-kursen. För att den normalhörande individen skall kunna förstå värdet av en fullgod hörsel, för att han skall kunna förstå att skydda sin hörsel mot skadligt ljud, för att han skall förstå och hjälpa personer med hörselskada, är boken väl ägnad att också användas t.ex. i gymnasie- och fackskolor eller i studiecirklar och informationsverksamhet inom de fackliga rörelserna.

Hans Rundcrantz

Mellanölets förödande utbredning bland ungdomen

LARS THORNELL, PETER MARKÉN:

Mellanölet — ett nytt ungdomsproblem?

Sober Förlags AB, Mölnlycke
123 sid. Kr. 12: 50

Professor Roger Bonnichsen, Statens Rättskemiska Laboratorium uttalade följande vid en trafikkonferens den 12/6 1970: "Kroppen kan inte skilja på den alkohol som kommer från öl och den som kommer från brännvin. Om en person på systembolaget köper 1/3 liter brännvin eller i närmaste livsmedelsaffär köper 10 öl blir alkoholmängden densamma. Om man dricker alkohol i form av öl eller brännvin så stannar den lika länge i kroppen, men det är en väsentlig skillnad: Ölet kan man köpa överallt och även på kvällar och helgdagar, och man kan dricka sitt öl på gatan utan att någon griper in." Finansminister Gunnar Sträng den 15/5 1957: "Är det någon som tror att våra ungdomar skulle gå tillsammans och köpa en back mellanöl hos handlaren och sätta sig att dricka ur den?"

Ovanstående citat är hämtade ur rubricerade intressanta och lättlästa bok och mellanölets förödande utbredning bland barn och ungdom är bokens speciella "tema". Mellanölets utbredning bland ungdomen i Stockholm redovisas i form av en intervjuundersökning bland ungdomsgårdsföreståndarna i Stockholm. En lång rad personintervjuer, kontakter med myndigheter, handeln och organisationer gör boken än värdefullare för den som vill försöka skaffa sig en inblick i de konsekvenser för särskilt ungdomen som mellanölets införande medfört.

Intervjuundersökningen av ungdomsgårdsföreståndarna är värd att särskilt begrunda. Inte minst av det skälet att personalen på ungdomsgårdarna på ett mycket tidigare stadium än de flesta andra får kontakt med de tendenser till missbruk av olika gifter, som ungdomen utsättes för. Gårdsföreståndarnas uttalanden bör utgöra varningssignaler för oss alla. Bl a deras iakttagelser att ölbruket tar sig uttryck i aggressivitet; att ungdomarna stör aktiviteterna på gårdarna; att aggressiviteten leder ofta till slagsmål mellan besökarna; att det är svårt att tala påverkade ungdomar till rätta eller försöka göra några ingripanden. Särskilt fredagskvällarna åstadkommer ölbruket en stämning på ungdomsgårdarna som beskrivs som "skräpig, stökig och bråkig". Föreståndarna frågar sig: "Är vi fritidssysselsättare eller ska vi ta hand om ungdomarna och vårda dem?"

Ölreklamen skärskådas och bl a citeras skolöverstyrelsens chef Jonas Orring: "Jag tvekar inte att säga, att reklamen för mellanölet alltmör har kommit att framstå som något av ett socialt sabotage, ett av profitintressen dikterat attentat mot ungdomen." Bakgrunden till Orrings uttalande är givetvis de svårigheter och bekymmer som mellanölet orsakat inom skolans värld. Orring fick också frågan: "Vad tror Ni att den ökande ölkonsumtionen bland ungdomen beror på?" Orring hänvisade bl a till ungdomens ökade frihet och det ökade välståndet. Ökad frihet och större tillgång till fickpengar gör ungdomen till ett mycket tacksamt objekt för en modernt inriktad reklam.

Som ett ytterligare bevis hur allvarligt skolöverstyrelsens ledning ser på ölproblemen må följande citeras: "Jag vill gärna som företrädare för skolan säga, att här lägger man ner väldigt mycket pengar från skattebetalarnas

och samhällets sida för att ungdomen ska få en bra utbildning. Och att då samtidigt tolerera en företeelse i samhället som innebär att de ansträngningarna spolie- rias tycker jag är ett helt obegripligt handlingsmönster."

Alla som deltar i skolans arbete och som på olika sätt är engagerade i det omfattande förebyggande arbete som bedrivs bland barn och ungdom bör läsa och diskutera denna innehållsrika och lättlästa bok.

Bertil Johansson

Information om allergibarn

KJELL AAS:

Allergiska barn.

I översättning av dr Viggo Graff-Lonnevig.

Natur och Kultur, 252 sidor.

Denna bok riktar sig till dem, som har med allergibarn att göra, kanske i första hand till barnens föräldrar men också till lärare, sjukvårdspersonal m. fl. Behovet av saklig information om allergiska sjukdomar är stort. Kunskaper inom ämnesområdet är nödvändiga, inte bara för den behandlande läkaren utan också för de ovan nämnda kategorierna för att allergibarnen skall kunna hållas så symptomfria som möjligt.

Boken är ytterst ambitiöst skriven och innehåller en mängd fakta. Den populära framställningen gör att informationen bör kunna smältas, även av personer helt utan förkunskaper i ämnet. Boken torde dock inte lämpa sig för sträckläsning. Den förefaller att vara ett utmärkt underlag för studiecirkel engagerande allergibarnsföräldrar (en sådan verksamhet har redan startat inom några föräldrarsektioner av Riksförbundet mot Allergi).

För sjukvårdspersonal, även läkare utan specialkunskaper i ämnet, bör Kjell Aas bok vara idealisk som introduktion till ett annars svåröverskådligt och delvis kontroversiellt ämnesområde.

"Allergiska barn" har en viktig funktion att fylla och rekommenderas varmt till allergibarnsföräldrar, sjukvårdspersonal, lärare och annan skolpersonal och till andra, som i sin verksamhet har med allergibarn att göra.

Torsten Berg

Snabböversikt i aktuella ungdomsfrågor

Ungdomsåret '71

Försäkringsbolaget Hansa

Kr. 17: 80

Ungdomsåret '71 är Hansas årsbok om ungdom. Boken vill ge en sammanfattning av det gångna året, vill vara en idégivare åt organisationssverige och den vill aktivera ungdom i aktuella samhällsfrågor. Ambitionerna är således högt ställda och nog kan man ge boken ett gott betyg: den är verkligen innehållsrik. Eller vad sägs om ett 30-tal artiklar av de mest skilda slag med tonvikt på sådant som är brännbart stoff i ungdomens egen värld. Dessutom: en uppslagsbok — en gul del — som ger sakupplysningar om ungdoms- och idrottsorganisationer, om stipendier, om fritidsledarutbildning, om skyldigheter och rättigheter för personer mellan 13—36 år m.m.

Bland artiklarna har anmäla- ren speciellt fäst sig vid de utmärkta intervjuerna med sju ungdomar. Rubrikerna på intervjuerna ger ett koncentrerat besked om ungdomarnas olika intressen och engagemang: 1. Ägg dåliga argument. 2. Mellanöl är skönt. 3. Kärlek till gitarren. 4. Jag struntar i politik. 5. Jesus är glädje. 6. Mamma skall jobba. 7. Demo-

krati på jobbet. Särskilt påfallande i intervjuaren är att skolan och skolarbetet inte ger stimulans. "Dötrist, ett helt kasst ställe." Men skolproblem finns inte bara i vårt land... Följande ögonblicksbild från Etiopien ger syn för sägen: "Det hade varit oroligt tidigare under terminen. Eleverna var missnöjda med vissa läroböcker och vissa lärare. Den här speciella dagen tycktes bli en ny dag med högljudda demonstrationer. Vi lärare förstod inte omedelbart hur allvarligt det var. Men när en stege restes mot fönstret och stenar kastades mot det, blev vi rädda. Vi låste dörrarna till rektorsexpeditionen och lyckades stänga fönsterluckorna. Men luckorna var gamla och höll inte för stenarna, så vi flydde in i sekretärarens rum. Dörren gick inte att låsa, så vi sköt arkivskåpen för den. Under bordet satt rektorn och försökte få polisen att inse hur allvarligt läget var."

Den gula delen innehåller en mängd värdefulla upplysningar om ungdoms- och idrottsorganisationer. Tex att SMU = Svenska Missionsförbundets Ungdom har 64 952 medlemmar i 1236 lokalföreningar, att SSU = Sveriges Socialdemokratiska Ungdomsförbund har 70 402 medlemmar i 1 866 ungdomsklubbar, att Svenska Fotbollsforbundet har 600 000 medlemmar i 3 000 lokalföreningar.

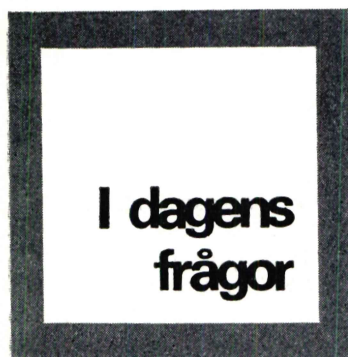
Behovet av heltidsanställda fritidsledare har ökat snabbt både inom organisationerna och i den omfattande fritidsverksamhet som bedrivs i samhällelig regi. Utbildningsresurserna för fritidsledare upplevs alltjämt som otillräckliga och ojämna. Boken innehåller en förteckning över de utbildningsmöjligheter som nu finns för fritidsledare. Såväl organisationer som samhällsorgan har stor nytta av de upplysningar som här lämnas.

De rättigheter och skyldigheter

som börjar respektive slutar då en person är mellan 13—36 år sannoligen inte få. Förteckningen är av stort värde och är säkert mödosam att få till stånd. Därför är det inte märkligt om vissa brister kan påvisas. Som exempel härpå må anföras följande citat: "Barn utom äktenskap står under moderns vårdnad tills det fyllt 20 år eller ingått äktenskap." Vad man här saknar är: vem är vårdnadshavare för "barn i äktenskap"?

Ungdomsåret '71 är en innehållsrik bok. Särskilt barnavårdsnämnderna (sociala centralnämnder och distriktsnämnder) har anledning att i förebyggande syfte noggrant ta del av boken.

Bertil Johansson

Red: Sten Söderberg

Miljövårdskonferensen i Stockholm

Det förberedande utskottet för FN:s miljövårdskonferens i Stockholm 1972 avslutade den 19 februari en tvåveckorskonferens under vilken den antog en preliminär dagordning för Stockholmsmötet. Bland de frågor som skall tas upp är planering och administration av bebyggelse, miljövårdsaspekter på utnyttjandet av naturtillgångar och kontroll av föroreningarna.

Utskottet tillsatte också en ar-

betsgrupp som skall utarbeta ett förslag till Deklaration om människans miljö, vilka skall antas i Stockholm. Denna deklaration har av utskottets ordförande Keith Johnson (Jamaica) jämförts med Den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna eftersom det blir en deklaration "om mänsklighetens rätt att fortsätta att leva på denna planet".

Oceanernas nedsmutsning

Thor Heyerdahls expedition med Ra II blev ett strålande äventyr här på jorden i månfärdernas tidevarv. Av stor vikt för hela mänskligheten blir förmodligen expeditionens upptäckt av världshavens nedsmutsning med olja. Härom yttrade sig professor Jacques Piccard nyligen i Rom. Han är son till Auguste Piccard, som en gång slog världsrekord i höjdflygning med ballong och senare slog världsrekord tillsammans med Jacques i djupdykning. Jacques har det absoluta, troligen oslagbara djuprekordet, satt med batyscopet Trieste 1955 i Challengergraven i Stilla havet — nära 11.000 meter. Inget större havsdjup är känt. Jacques Piccard sade i Rom den 22 januari:

"Det finns en verklig möjlighet att nästan alla former för liv på jorden kommer att kvävas om nedsmutsningen av oceanerna fortsätter. Omkring två tredjedelar av atmosfärens syre kommer från phytoplankton, d.v.s. växtorganismer och alger. Det finns inga exakta värden för denna process men man kan säga att mellan 50 och 70 procent av allt syre produceras direkt från havet, skvalpas upp i luften av vind och vågor och förs in över land. Så det är mycket viktigt, inte bara på långt utan också på mycket kort sikt, att försviça oss om att vi inte vräker något i havet som kan skada dessa phytoplankton".

Narkotikan främst på WHO:s program

Världshälsoorganisationens styrelse, (WHO) avslutade den 29 januari sin 47:e session i Genève. Styrelsen antog under sessionen ett antal viktiga rekommendationer till Världshälsoförsamlingen, som inleder sitt möte i Genève den 4 maj.

Bland styrelsens beslut märks:

Narkotikamissbruket — Ett utvidgat program för att bekämpa narkotikamissbruket rekommenderades. Problemen ökar och kräver kraftigt ökade multilaterala insatser; WHO skall samarbeta med FN på detta område.

Läkemedelsframställning — En rekommendation gjordes om att WHO fortsätter att samarbeta med FN:s organisation för industriell utveckling (UNIDO) för att bistå utvecklingsländerna med att få igång egen läkemedelsframställning. WHO:s bistånd bör vara så inriktat att de läkemedel som framställs är de lämpligaste för de lokala förhållandena, att de används rationellt och att behovet av dem uppskattas så exakt som möjligt.

Läkemedelssäkerhet och verkan — WHO skall bistå länder med att upprätta internationellt godtagbara normer för läkemedel. Organisationen bör också främja nationella regler för läkemedelskontroll, liksom upprättandet av nationella organ för regleringen av läkemedel.

Miljön — Styrelsen gav miljöarbetet hög prioritet och rekommenderar att WHO uppfyller sitt ansvar för ledarskapet när det gäller miljöproblem i den utsträckning de påverkar den mänskliga hälsan.

Kolera — Styrelsen prisade WHO:s insatser för att bekämpa den senaste tidens kolerautbrott och begärde fortsatt arbete på området, i synnerhet program för hygien och ytterligare undersökningar för att förbättra förebyggandet och kontrollen av sjukdomen.